

مواظبم باش!

راهنمای کاربردی پیشگیری از جرائم جنسی علیه کودکان و نوجوانان

محسن بدره

(دکتری مطالعات زنان و استادیار دانشگاه الزهراء)

www.ketab.ir

سرشناسه	بدره، محسن، ۱۳۹۵ -
عنوان و نام پدیدآور	مواظم باش! راهنمای کاربردی پیشگیری از جرائم جنسی علیه کودکان و نوجوانان / محسن بدره.
مشخصات نشر	اصفهان: آرما، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۱۱۲ص؛ مصور؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۶۷۹-۶۴-۶
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
عنوان دیگر	راهنمای کاربردی پیشگیری از جرائم جنسی علیه کودکان و نوجوانان.
موضوع	کودکان -- سوءاستفاده جنسی -- پیشگیری
موضوع	Child sexual abuse -- Prevention
موضوع	کودکان -- سوءاستفاده جنسی -- جنبه‌های روان‌شناسی
موضوع	Child sexual abuse -- Psychological aspects
موضوع	آموزش جنسی -- آموزش به نوجوانان
موضوع	Sex instruction for teenagers
موضوع	آموزش جنسی -- آموزش به کودکان
موضوع	Sex instruction for children
رده بندی شگره	HV۶۵۷۰
رده بندی ده	۳۶۲/۷۶
شماره کتابشناسی می	۵۸۲۰۷۷۳

نشرآرما

مواظم باش! / راهنمای کاربردی پیشگیری از جرائم جنسی علیه کودکان و نوجوانان

محسن بدره (دکتری مطالعات زنان و استادیار دانشگاه الزهراء ع)

تیراژ: ۵۰۰ نسخه / نوبت چاپ اول / ۱۳۹۸

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۷۹-۶۴-۶

۳۰۰۰ تومان

www.nashrearma.com

۰۹۱۳۲۲۰۰۹۴۵

۰۳۱-۳۲۳۵۱۷۰۹

© ۱۳۹۸، نشرآرما

ویرایش: گروه ویراستاری خط، همه‌سادات حسینی

طراحی جلد و صفحه‌آرایی: گروه فرهنگی هنری میسک / مجتبی مجلسی

تصویرسازی: محمد حمزه‌ای

فهرست

درآمد	۹
یک	۱۵
چرا کودکان نیاز دارند درباره پیشگیری از سوءاستفاده جنسی آموزش	
ببینند؟	۱۷
فراهم کردن محیطی حمایت آبرو برای تأمین امنیت کودکان	۲۱
دو	۲۳
پیامی به پدر و مادرها	۲۵
سوءاستفاده جنسی	۲۶
آزار جنسی توسط همسالان	۲۶
اگر فرزندان به شما بگویند که او را آزار جنسی داده‌اند، چه باید بکنید؟	
	۲۸
نکات لازم درباره اردوها یا فعالیت‌های ورزشی طولانی مدت	۳۱
چطور می‌توانیم با کودکان درباره پیشگیری از آزار جنسی صحبت	
کنیم؟	۳۱
آگاهی دادن به کودکان	۳۳

دستورالعمل‌های امنیت شخصی برای کاربران اینترنت ۳۶

سه ۴۱

والدین باید درباره سوءاستفاده بدانند که: ۴۳

بدرفتاری و سوءاستفاده، گونه‌های مختلفی دارد ۴۳

چه کنیم تا سوءاستفاده از کودکان رخ ندهد؟ ۴۶

آموزش متناسب با مراحل سنی مختلف ۴۷

نشانه‌های سوءاستفاده جنسی؛ دنبال چه چیزی باشیم؟ ۵۱

در صورت احتمال سوءاستفاده جنسی چه باید کرد؟ ۵۳

چهار ۵۷

پنجاهم برای حمایت از کودکانمان ۵۹

باید برگ‌ترها آموخت: ۶۲

در بک‌م که کودکان چطور ارتباط برقرار می‌کنند ۶۳

پنج ۶۵

مدرسه می‌تواند چه کاری را ایفا می‌کند؟ ۶۷

شش ۷۳

پیشگیری از سوءاستفاده جنسی از کودکان معلول ۷۵

هفت ۷۹

سوءاستفاده و بهره‌کشی جنسی از کودکان ۸۱

چرا کودکان، درگیر این فعالیت‌ها می‌شوند ۸۲

تفاوت‌های میان دخترها و پسرها ۸۵

این کودکان، خود چه می‌گویند؟ ۸۵

تشخیص کودکان و نوجوانانی که در معرض خطرند ۸۷

نگرش‌ها ۸۸

کارهای معمول ۸۸

زبان و نحوه سخن‌گفتن ۸۸

ظاهر شخصی ۹۰

سرنخ‌هایی که در خانه به دست می‌دهد ۹۰

- ۹۰..... چه کسانی کودکان را وارد تجارت جنسی می‌کنند؟
- ۹۲..... ویژگی‌های قوآدها
- ۹۳..... ویژگی‌های واسطه
- ۹۳..... واسطه‌ها و قوآدها چگونه نوجوانان را هدف می‌گیرند
- ۹۴..... مراحل واسطه‌گری
- ۹۷..... موانع برون‌رفت از این وضعیت
- ۹۹..... پدر و مادرهای نگران می‌توانند چه کارهایی بکنند؟
- ۱۰۱..... اگر برایتان قطعی شد که از فرزند شما سوءاستفاده شده است.....
- ۱۰۳..... هشدار
- ۱۰۵..... عوامل مؤثر و بسترها در شرایط اضطراری
- ۱۰۸..... به حداقل رساندن خطر خشونت جنسی
- ..... سایر محاص کودکانی که از خانواده جدا شده‌اند و کسی آن‌ها را
- ۱۰۹..... همراهی نمی‌کنند

هنگامی که از آموزش جنسی - جنسیتی^۱ سخن می‌گوییم، باید هوشیار باشیم که هم دربارهٔ زیست‌شناختی (امر جنسی)^۲ صحبت می‌کنیم و هم دربارهٔ بُعد فرهنگی (امر جنسیتی)^۳. در هر فرهنگی حتماً آموزش جنسی وجود دارد؛ حتی در فرهنگ‌هایی که بنا بر مسکوت گذاشتن این امر دارند و نسبت به «هیچ آموزش جنسی نباید داده شود» را برگزیده‌اند. به دیگر سخن، «آموزش جنسی ندهید» خود نوعی آموزش جنسی است. بنابراین در تعریفی گسترده‌تر، باید بگوییم آموزش جنسی اعم از هر گونه دادن و یادگیری دربارهٔ امر جنسی و امر جنسیتی است که از هر رهگذری صورت می‌پذیرد. بنابراین، نگاه‌های هنجاری، آموزش جنسی شامل آموزش جنسی بهنجار و نابهنجار می‌شود.

یادگیری دربارهٔ امر جنسی و جنسیتی، ناگزیر در فرهنگ جامعه نفوذ می‌افتد. بنابراین باید برای سامان دادن به فرهنگ جنسی (یعنی همهٔ باورها، ارزش‌ها، مهارت‌ها و... در باب امر جنسی) با شناخت ماهیت زیست‌شناختی و روانی و فرهنگی امر جنسی که بسیار درهم تنیده‌اند، آموزش پویا و بهنجار و رسمی داشت. اگر ما آموزش جنسی را به رسمیت نشناسیم و آن را متناسب با گروه‌های سنی و فرهنگی و اجتماعی، طراحی و اجرا نکنیم، آموزش جنسی را به بازار سیاه واگذار کرده‌ایم.

1. sexuality education

2. sex

3. gender

بازار سیاه آموزش جنسی شامل همه انواع آموزش‌ها و یادگیری‌ها درباره امر جنسی است؛ از ادبیات هم‌نوشتاری و هم‌شنیداری گرفته تا همه انواع هنر، از جمله موسیقی و رسانه‌ها، اعم از تلویزیون داخلی و خارجی، رادیو، سینما، اینترنت و... بازار سیاه جنسی پراز آسیب‌هایی است که برشمردن و نشان دادن آن‌ها مجال بسیاری می‌طلبد؛ اما به طور اجمال می‌توان از موضوعاتی همچون ناواقع‌گرایی در توقع از لذت جنسی، خشونت جنسی، عارضه‌های روانی در پامد تفریط، تخیل جنسی بیمارگونه و از همه مهم‌تر افتادن در دام ناهنجاری‌های جنسی متغی نام برد. سازندگان محصولات این بازار سیاه، به ویژه رسانه‌های جمعی، کسانی‌اند که دغدغه اصلی‌شان جذب مصرف‌کنندگان بیشتر و افزایش سود است.

در وضعیت این بازار، «یادگیری و آموزش جنسی ناگزیر در فرهنگ اتفاق می‌افتد» باید گفت که چون یادگیری درباره امر جنسی بسیار وسیع است و شامل خودآگاه و ناخودآگاه، عاقدانه، تصریحی و پنهانی و... می‌شود، حتی در محتوای رسانه‌ای که به ظاهر قرار است به امر جنسی نپردازد و بسند، تلویزیون و سینما و شبکه خانگی جمهوری اسلامی ایران، در آن‌ها محتوای جنسی پنهان به وفور عرضه می‌شود و یادگیری جنسی نیز به وفور اتفاق می‌افتد که در این باره نمونه‌های فراوانی وجود دارد.

به اجمال می‌توان گفت، هدف از آموزش جنسی - جنسیتی فراهم کردن زندگی پاک و بهنجار جنسی برای انسان و حفاظت از آن است. اما از آن‌جاکه براساس مبانی تربیتی، هر دوره سنی از لحاظ رشد انسانی اقتضانات ویژه خود را دارد، آموزش جنسی - جنسیتی نیز در هر دوره سنی شکل ویژه‌ای به خود می‌گیرد. دوره کودکی و نوجوانی یکی از حساس‌ترین و پرمخاطره‌ترین دوره‌ها از لحاظ حیات عاطفی و جنسی است. از این رو اهداف آموزش جنسی - جنسیتی در این دوره، حفاظت از سلامت و امنیت جنسی کودکان و نوجوانان است. مخاطبان این آموزش جنسی که به تعبیری می‌توان آن را «آموزش پیشگامی از وقوع جرایم جنسی علیه کودکان و نوجوانان» نامید، هم کودکان و نوجوانان‌اند و هم بزرگسالانی که مسئولیت کودکان و نوجوانان را به عهده دارند؛ از جمله والدین، آموزگاران، مربیان و... همه کسانی که در زمینه سلامت و امنیت جسمی و روانی و اخلاقی کودک و نوجوان مسئولیت دارند، باید از تصورات خوش‌بینانه درباره تجاوز جنسی علیه کودکان و نوجوانان فاصله گرفته و واقعیت‌ها را ببینند و مبتنی بر اصول تربیتی و با استفاده از مهارت‌های لازم به آگاهی بخشیدن به کودکان و نوجوانان اهتمام ورزند.